

U njegovoj opsežnoj proznoj ostavštini najveći i najvrijedniji dio čini oko 450 pisama, *Epistolae*, nastalih u rasponu od 1538. do 1573. koja se stilski oslanjaju na Cicerona i pripadaju u sam vrh epistolografije hrvatskog latinizma. Dopisivao se s uglednim hrvatskim i europskim humanistima, kao što su primjerice S. Brodarić, A. Dudić, F. Trankvil Andreis, a prema Fortisu i Erazmo Roterdamski. Ta nam pisma otkrivaju Vrančića kao političara i humanista, kao obiteljskog čovjeka s usponima i padovima i kao ljubavnika: jedno od najljepših pisama je ljubavno pismo prijateljici, Mlečanki Magdaleni Millaversi.

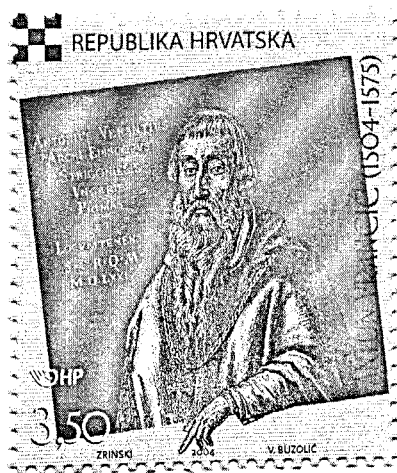
Nešto slabije književne vrijednosti njegov je pjesnički opus koji čine dvije zbirke pjesama *Elegiae* i *Otia (Pjesme u dokolici)*. Obje zbirke su tiskane u Krakovu (1537. i 1542.) no prva vjerojatno nije očuvana. Potonju zbirku čini 41 pjesma od kojih su većina epigrami, tematski vrlo raznoliki, od političkih i satiričnih do erotskih. Dvije su pjesme u toj zbirci na talijanskom.

Jedino Vrančićevo očuvano djelo na hrvatskom jeziku je *Molitva, koju složi i govori svaki dan*, tiskana u Kršćanskom nauku Ivana Tomka Mrnavića 1627.

Njegova je sabrana djela objavila Mađarska akademija.

Obljetnicu njegova rođenja popratio je znanstveni simpozij u organizaciji Hrvatskog društva klasičnih filologa i izložba o Vrančićevu životu i djelu u Muzeju grada Šibenika.

Hrvatska pošta je u ediciji *Znameniti Hrvati* pod brojem 502 izdala i prigodnu poštansku marku.

Tonći Maleš

Ivan Lučić / Ioannes Lucius

1504-1573.

Ivan Lučić rođen je u Trogiru u plemićkoj obitelji u rujnu 1604. Zarana je ostao bez roditelja pa skrb za njegovo obrazovanje preuzima ujak Nikola Divnić. On ga 1618. šalje u Rim, gdje mladi Ivan dobija humanističko obrazovanje, a zatim u Padovi studira filozofiju i matematiku te naposljetku pravo pa 1630. postaje *doctor utriusque iuris*. Kasnije boravi u Rimu, a 1654. se vraća u rodni Trogir, gdje kao plemić sudjeluje u gradskoj upravi. Tijekom studija u Padovi upućen je u (tada) moderne historiografske metode. Stoga je smatrao da se povijest može pisati samo na temelju natpisa, arhivske građe i suvremenih dokumenata. Takav je povijesni rad iziskivao njegov povratak u Rim, u kojemu ostaje do kraja života. Istraživanja i prijateljstvo vezali su ga sa Tonkom Mrnavićem i Bartolom Kašićem, a osobito sa Stjepanom Gradićem, kustosom Vatikanske knjižnice. Umro je 11. siječnja 1679. i pokopan je u zavodu sv. Jeronima kojim je od 1666. i upravljao.

Znanstveni mu je prvijenac kritičko izdanje *Vita beati Ioannis, episcopi Traguriensis* objavljeno u Rimu 1657. Glavno mu je pak povijesno djelo *De regno Dalmatiae et Croatiae*. Premda izrazito promletačko napisano je kritičkom metodom na temelju najboljih izvora dostupnih piscu. U njemu je izložena povijest Dalmacije od antike do 1480., a osobito su zanimljivi dijelovi koji govore o privatnom životu Dalmatinaca i drugih Hrvata. Tiskano je u Amsterdamu, a objavljeno 1666. Kao dodatak knjizi tiskano je deset dalmatinskih povijesnih izvora od kojih su osobito važni *Historia Salonitanorum pontificum atque Spalatensium* Tome Arhidakona te *Obsidio Iadrensis* i odlomak Apijanove *Rimske povijesti*. Izdao je još i *Inscriptiones Dalmaticae* te *Addenda et corrigenda in opere De regno Dalmatiae et Croatiae*.

Na talijanskom je jeziku 1673. u Mlecima izdao djelo *Povijesni spomeni Traguriona sada nazvanog Trogir*.

Njegovim djelima kao ni dokumentarnoj građi vrijeme nije oduzelo niti važnost ni vrijednost. U skladu s njegovim pogledom na historiografiju kao znanost stil mu je sažet i hladan, ponekad gotovo suhoparan. Treba reći i da je zaslužan za brzo izdavanje neobično vrijednog trogirskog nalaza, teksta Petronijevog *Saliricon*. Stoga nije čudo da se *consensu omnium* smatra osnivačem znanstvene i kritičke hrvatske historiografije.